

Боб Дилтън

ХРОНИКИ

Превод от английски
Юлиян Антонов
Константин Цанков

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВДИГАНЕ НА ЛЕТВАТА.....	7
2. ИЗГУБЕНАТА ЗЕМЯ.....	27
3. НОВА УТРИН.....	101
4. МИЛОСТ!	135
5. ЛЕДЕНАТА РЕКА	201

Лу Леви, шефът на „Лийдс Мюзик Пъблишинг Къмпани“, ме закара с такси до Питийския храм на 70-та улица, за да ми покаже студиото джобен формат, в което Бил Хейли записал „Rock Around the Clock“ с неговите си (халееви) Комети, а после и до ресторанта на Джак Демпси на 58-а и Бродуей, където пък седнахме в едно тясно сепаре, облицовано с червена кожа, точно до прозореца.

Лу ме представи на Джак Демпси. Великият боксьор размаха юмрук:

– Ей, нещо ми се видиш слабичък за тежка категория, да качиш още килца! А и кофти се обличаш, купи си по-модерни дрешки. Не че ще ти помогнат на ринга, ама... Важното е да не се панираш, когато трябва да цапнеш някого по мутрата...¹

– Джак, той не е боксьор, а пише песни. И ние ще му ги публикуваме...

– А-а-а, песни! Ами дано ги чуем някой ден. Късмет, малкия!

Отвън вятърът разнасяше къдели дим, снегът се вихреше около уличните фенери, щъкаха и обичайните градски типажки, омотани като пашкули – амбулантни търговци с наушници от заешка кожа, продавачи на кестени, а отдушниците бълваха ли, бълваха пара...

¹ Демпси (1895–1983) е пословичен с агресивния си стил, дори една тропическа риба-борец носи неговото име. Негови са и думите „Не мога да танцувам, не мога и да пея, но мога да размажа всеки в това заведение“, които след време Дженесис използват (пародийно) в „I Can’t Dance“. (Всички бележки под линия са на преводачите.)

Като погледнеш, нищо значимо. Току-що бях сключил договор с „Лийдс Мюзик“, с който им предоставях правото да публикуват моите песни, но не смятах, че съм постигнал нещо значимо. А и още не бях написал кой знае колко песни. Просто Лу ми предложи аванс от сто долара срещу бъдещите приходи от тях и това напълно ме устройваше.

Едва ли щеше да ми обърне внимание, ако не му беше казал Джон Хамънд – продуцентът, който ме вкара в „Кълъмбия рекърдс“. А Джон пък бе чул само две мои оригинални композиции, но таеше някакво предчувствие, че ще има и още.

Върнахме се в офиса на Лу и аз отворих калъфа на китарата, извадих я и започнах да подръпвам струните. В стаята имаше какво ли не: кутии с партитури, план-графици на изпълнители, матрични дискове, наредени на колони – лъскави черни „лакери“ и „ацетати“ с празни етикети, снимки с автографи и плакати на звезди – Джери Вейл, Ал Мартино, Андрюс Систърс (Лу бе женен за една от сестрите¹), Нат Кинг Коул, Пати Пейдж и канадците Кру Кътс, към които се добавяха два импозантни магнетофона и дъбово писалище, отрупано с книжа и джунджурии. Лу сложи микрофона на бюрото, точно под носа ми, и го включи в единия магнетофон, премятайки в устата си някаква екзотична пура.

– Джон възлага големи надежди на теб – подметна той.

Джон бе Джон Хамънд, неуморният търсач на таланти и откривател на звезди, всички оставили дълбоки бразди в историята на звукозаписната индустрия – Били Холидей, Теди Уилсън, Чарли Крисчън, Каб Калоуей, Бени Гудман, Каунт Бейзи, Лайънел Хамптън... Творци, чиято музика бе стигнала до всяко кътче на Америка. Той ги бе представил за първи път на общественото внимание. И не само това – бе продуцирал дори последните записи на Беси Смит. Жива легенда, истински американски аристократ! С майка от фамилията Вандербилт. Отраснал в охолство и лукс, но това не го удовлетворявало и човекът последвал повика на сърцето си. А то го дърпало към

¹ Освен издател и продуцент, Луис („Лу“) Леви (1928–2001) е и уважаван джаз пианист, свирил със Сара Вон, Ела Фицджералд, Бени Гудман и др.

музиката и по-специално към звънливите ритми на хот джаза, спиричуъла и блуса, в които се влюбил до полуда и бил готов да ги брани с цената на живота си. Не се намерил кой да го спре, а и нямал време за губене. Не можех да повярвам, че стоя в кабинета му и той лично подписва договора ми с „Кълъмбия рекърдс“. Имах чувството, че ми правят постановка...

„Кълъмбия“ бе един от първите и най-реномирани лейбъли в страната и за мен, дебютанта, бе събитие дори това, че са ме пунали вътре. Фолк музиката минаваше за нещо аматорско, второразредно, ако не и „вулгарно“ и с нея се занимаваха само малки компании. Големите бяха ориентирани към *елита* и съобразяваха с него своя продукт – надлежно обезпаразитен, ваксиниран и стерилизиран. И не биха си губили времето с такива като мен, освен при някакви по-необичайни обстоятелства. Но и Джон си беше необичаен във всяко отношение. Не си падаше по пуберска музика и не търсеше такива изпълнители. Човек с визия, далновиден и прозорлив. Видя ме, чу ме, долови моите чувства – и реши, че от мен ще излезе нещо. Обясни ми, че ме вижда като приемник на една дълга традиция, тази на блуса, джаза и фолка, а не като вундеркинд, хукнал да покорява света. То като че ли имаше какво да се покорява... В края на 50-те и началото на 60-те американската музикална сцена дремеше в тъпа летаргия. Популярните радиостанции въртяха само разни кухи песнъвки. Трябваше да минат години, преди Бийтълс, Ролинг Стоунс и Ху да им вдъхнат нов живот и съпротивителни сили. А какво правех аз? Едни чепати и невчесани *фолк* песни, заредени с огън и жупел... Не беше нужно да си поръчваш маркетингови сондажи, за да разбереш, че не се връзват с онова по радиото, камо ли да притежават „търговски потенциал“. Но Джон не се притесняваше, макар и да бе наясно с рисковете.

– Аз ценя *искреността!*

Това му бяха думите. Пряк и грубоват, но в погледа му танкуваше и лукаво пламъче.

Той беше докарал в „Кълъмбия“ и Пит Сийгър, макар и да не му беше откривател. Пит бе станал известен още през 40-те, и като соло изпълнител, и като член на популярните Уивърс. През ерата на макартизма обаче попаднал в черните списъци,

имал си доста ядове, но така или иначе не спрял да си прави своите неща. Хамънд се разгорещи, като заговори за него. Обясни ми, че предците на Сийгър са дошли тук с „Мейфлауър“, че са се сражавали при Бънкър Хил...

– Представяш ли си, *Бънкър Хил*! А някакви копелдаци ще ми го обявяват за неблагонадежден... Знаеш ли какво заслужават тия? Катран и перушина!

Изглежда ме и продължи по-делово:

– Чуй сега какво ще ти кажа. Факт е, че си един много талантлив младеж. От теб се иска да се фокусираш и да контролираш своя талант. А от мен – да те вкарам в студиото и да те запиша. Ами да видим какво ще се получи...

На мен това ми стигаше. Извади един стандартен договор и аз начаса си сложих подписа, без да задълбавам в детайлите. Не ми трябваха ни адвокати, ни консултанти. Щях да подпиша на драго сърце каквото и да ми бе предложил¹.

Той погледна календара, избра дата за записи и я огради в кръгче. Каза ми кога и в колко часа да дойда, а също и да си намисля какво ще свиря. После звънна на Били Джеймс от рекламния отдел и му поръча да напише анонс за мен, „ама нещо по-така“, което да пуснат в медиите.

Били се бе изтупал, сякаш току-що пристигаше от Йейл – един такъв спретнат, среден на ръст, с чуплива черна коса. Правеше впечатление на човек, който никога не е близвал алкохол през живота си (камо ли нещо по-хард) и не се е забърквал в каши². Замъкнах се в кабинета му и се тръшнах в креслото до бюрото му. Зае се да ме разпитва, явно очаквайки, че ще му разкажа всичко, както си е. Извади бележник и молив и попита от кой край идвам. Казах му „От Илинойс“ и той си записа. После попита дали съм работил и нещо друго. Казах, че съм сменил десетина работи, включително и че съм разнасял хляб с ками-

¹ Въпросният договор е подписан през октомври 1961 г.

² След време и Били ще сподели впечатленията си от тази среща – колко бил изумен, че „едно кльощаво бяло момче може да звучи като 80-годишен негър“ (срв. Clinton Heylin, *Bob Dylan Behind the Shades*, Viking, 2000, p. 84.) Той е и един от първите, писали за Дорс (и дори ги препоръчва на „Електра“).

он. И това си записа, но му трябваха още факти. Хубаво, рекох, работил съм и в строителството. Заинтересува се къде.

- В Детройт.
- Вие май доста сте поскитали?
- Май да...

Взе да пита и за нашите, къде са, що са. Рекох, че нямам представа, отдавна не съм ги виждал, може и да са се споминали...

- И как беше под родната стряха?
- Обясних, че са ме изритали оттам.
- Баща ви какво работеше?
- Жичкаджия.
- Майка ви?
- Домакиня.
- А вие каква музика правите?
- Фолк.
- И що за музика е... фолкът?

Смънках нещо за традициите, че предавам песни „по веригата“. Мразех такива въпроси. И реших, че спокойно мога да ги игнорирам. Били се видя в чудо, което донякъде ме забавляваше. Така де, какво ще му се изповядвам, а и не дължах обяснения никому!

- А как пристигнахте тук? – не се предаваше той.
- С товарен влак.
- Искате да кажете пътнически?
- Не бе, товарен.
- Да не е било товарен вагон?
- Влак, вагон – все тая. Натоварих се и толкова...
- Добре, добре, нека да е товарен влак.¹

Отместих очи от Били и се зазяпах в прозореца зад него. Погледът ми се плъзна по отсрещната фасада. В един офис седеше засукана секретарка и нещо си дращеше, склонила умислено глава над бюрото. Но и тя не ми стана интересна. Виж, ако имах бинокъл... Тогавя Били попита къде се виждам на днешната музикална сцена. Къде, къде... ами *никъде*. Кое то си беше

¹ На първия албум на Дилън има и такава песен, „Freight Train Blues“ (на Елизабет „Либа“ Котън).

вярно – не се виждах на мястото на никой друг. Останалото си бяха дрънканици, просто хлапашки раздувки.

Много ясно, че не бях дошъл с товарния влак. Прекосих страната (от Средния запад до Ню Йорк) с един шевролет „Импала“, модел 57-а, на който изфучахме с мръсна газ от Чикаго и се понесохме с вятъра на изток, край одимени градчета, криволичещи отбивки и зелени поля, потънали в сняг, за да прекосим границите на Охайо, Индиана, Пенсилвания... Не спряхме цяла нощ и цял ден. През повечето време аз дремех на задната седалка и почти не разговарях със спътниците си. Въртях се в капана на собствените си мисли (или може би тайния свят на мечтите)... и в един момент се видях на моста „Джордж Вашингтон“.

Голямата лъскава кола спря на отсрещния бряг и ме остави. Хлопнах вратата, магнах за сбогом и нагазих в коравия сняг. Озъбеният вятър се стовари в лицето ми с пълна мощ. Ето го и Ню Йорк. Не град като град, а сложна плетеница, криеща в себе си цели светове. Аз обаче нямах и намерение да я разплитам.

Исках да издира едни певци, които бях слушал само на плочи – Дейв Ван Ронк, Пеги Сийгър, Ед Маккърди, Брауни Макгий и Сони Тери, Джош Уайт, Ню Лост Сити Рамблърс, преподобният Гари Дейвис и още някои, но най-много ми се щеше да открия Уди Гътри. Затова бях дошъл в Ню Йорк. Градът, който щеше да преобрази съдбата ми. Съвременният Гомор. Стоях пред прага на светилището, но изобщо не се чувствах като новооглашен.

Пристигах посред зима¹. Цареше мъртвешки студ и всички градски артерии бяха потънали в преспи, но това не ме стресна, все пак идвах от суров северен край, където вкоченените дървеса и заледените пътища си бяха част от пейзажа. Ограниченията също не ме притесняваха – можех да ги преодолявам. А и не бях тръгнал да търся пари или обич. Бях убеден, че съм прозрял много неща, следвах си мои правила. Непрактичен и фантазьор до мозъка на костите си. Но пък умът ми сечеше като бръснач и за него не ми трябваше гаранция за годност. Не познавах жива душа в този смразяващо мрачен метрополис, но поне това щеше да се промени – и то скоро.

¹ И по-точно – януари 1961 г.

„Кафе Уо?“ се наричаше един клуб на Макдугъл Стрийт, в сърцето на Гринич Вилидж. Не сутерен, а истинско подземие, с мъждиви светлини и възнисьък таван. Не сервираха алкохол. Беше като огромна столова. Отваряха на обяд и удряха кепенците в четири сутринта. Някой ми бе казал да потърся там Фреди – певецът, който отговарял за дневното им шоу.

Намерих аз мястото, но ми казаха, че Фреди е „долу в мазето“, където им беше и гардеробът, та там се запознахме. Освен като певец, Фред Нийл се изявяваше и като конферансие, а и прослушваше кандидатите. Не бях срещал толкова мил и любезен човек. Попита ме какво умея и аз му казах, че пея, ама и свиря на китара и устна хармоника. О, така ли, вика, я ми покажете.... След минута-две отсече, че мога да му акомпанирам (на хармоника) на неговите сетове. Аз изпаднах в екстаз. Поне нямах да съм на студа. А това вече беше нещо добро.

Изпълненията му траеха по двайсетина минути, след което Фред представяше всички останали изпълнители, а по някое време цъфваше пак на сцената, особено ако бе в настроение и заведението – пълно. Повечето артисти си бяха за окайване, а и не се връзваха един с друг. Атмосферата напомняше „Часът на аматьора“, едно популярно телевизионно шоу на Тед Мак. Публиката се състоеше от чиновници от околните офиси, типове от крайните квартали, секретарки, излезли в обедна почивка, моряци и туристи. Всеки изпълнител разполагаше с десет минути. Само Фреди можеше да пее колкото му душа иска. Но пък стоеше добре на сцената, имаше изискани маниери и носеше строги костюми. Един такъв тъжен и умислен, с енигматична усмивка, с кожа като праскова и момчешки къдрици. Притежаваше гневен баритон, обаян с меланхолни нотки, който можеше да звучи приглушено, а в следния миг да се извиси до тавана, със или без микрофон. Той бе безспорният властелин на това местенце, имаше си дори харем и куп верни поклонници. Всички го гледаха със страхопочитание. И всичко се въртеше около него. След години щеше да напише и хита „Everybody’s Talking“.¹ А аз така и не се уредих със свой сет в „Кафето“. Само

¹ Който звучи (в изпълнение на Хари Нилсън) и във филма „Среднощен каубой“. През 70-те Фред Нийл (1936–2001) се отказва от музи-